

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi taidenäyttelyiden valtioneuvoston

Eduskunta on lähettänyt 7 päivänä helmikuuta 1986 valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 247/1985 vp. laiksi taidenäyttelyiden valtioneuvoston.

Hallituksen esityksen mukaan kotimaisen julkisyyhteisön taikka kotimaisen muun yleishyödyllisen yhteisön tai säätiön järjestämien taidenäyttelyiden sekä historiallisten ja muiden kulttuurinäyttelyiden näyttelyesineille aiheutuvien vahinkojen korvaamisen varalta voitaisiin myöntää valtioneuvoston. Takuun myöntämisen edellytyksenä olisi, että näyttely on taiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittävä taikka sen järjestämistä pidetään kansainvälisen kulttuurivaihdon kannalta tärkeänä. Näyttelytilojen olisi oltava pysyvästi näyttelytoimintaan tarkoitettuja, ja niiden olisi täytettävä asianmukaiset palo- ja muut turvallisuusvaatimukset.

Valtioneuvoston myöntämisestä päättäisi valtioneuvosto. Se voisi päätöksessään asettaa takuulle rajoituksia ja ehtoja. Takuu voitaisiin myöntää enintään näyttelyesineiden vakuutusarvon määrän. Samanaikaisesti voimassa olevien valtioneuvoston yhteenlaskettua takuuvastuu voisi olla enintään 300 miljoonaa markkaa.

Näyttelyesineille aiheutuneita vahinkoja korvattaisiin valtioneuvoston perusteella asetuksella säädettyä näyttelyjärjestäjän omavastuuseen ylittävää määrää ja ainoastaan siltä osin kuin vakuutukset tai muut vakuusjärjestelyt eivät kata vahinkoja. Valtiolle syntyisi takautumisoikeus vahingonkorvaukseen vahingonkorvausvelvolliselta valtioneuvoston perusteella suoritettavaa korvausta vastaavasta osin. Valtioneuvoston päätöksellä takautumisoikeuden käyttämisestä voitaisiin luopua eräin edellytyksin kokonaan tai osittain.

Lain täytäntöönpanosta huolehtisi opetusministeriö, ja sen apuna voisi olla näyttelyiden valtioneuvoston lautakunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädettaisiin asetuksella.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että edellä mainittu valtioneuvoston lautakunta asetetaan.

Valiokunta on tämentänyt lakiehdotuksen 2 §:n toissijaisuussäännöksen sanamuotoa siten,

että näyttelyesineille aiheutuneet vahingot korvataan valtioneuvoston perusteella vain siltä osin kuin vahinkoa ei saada korvatuksi vakuutuksen tai muun vakuuden perusteella. Valtioneuvoston on aina toissijainen vakuutuksiin ja muihin vakuusjärjestelyihin nähden riippumatta siitä, kuka vakuutuksen on ottanut tai muun vakuuden myöntänyt. Hallituksen esityksen mukaan muu vakuus voi olla esimerkiksi toisen valtioneuvoston myöntämä valtioneuvoston.

Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädetään valtioneuvoston myöntämisestä. Valiokunta pitää tärkeänä, että päätöstä valmisteltaessa selvitetään vakuutus- ja muiden vakuuksien ehdot ja ulottuvuudet, jotta esimerkiksi tämän lain nojalla myönnetty valtioneuvoston ja mahdollisesti toisen valtioneuvoston takuun ehdot eivät johda riitailanteisiin. Lisäksi epäselvyyksien välttämiseksi valtioneuvoston on aina syytä määrittellä takuupäätöksessään takuun ulottuvuus esimerkiksi kuljetusten aikana aiheutuvien vahinkojen varalta.

Valtioneuvoston perusteella korvataan 5 §:n 1 momentin mukaan muun muassa näyttelyesineiden arvo ja arvonalennus. Päätettäessä vahingon korvaamisesta näyttelyesineiden arvo on tarkoitettu määrättyväksi vakuutusarvon perusteella samoin kuin takuun myöntämispäätöskin tehdään. Valiokunta on tämentänyt myös saman pykälän 3 momentin perusteluja. Mikäli vahingot ovat aiheutuneet sen vuoksi, että takuupäätöksessä asetettuja ehtoja ei ole noudatettu, korvausta ei makseta. Ehtojen laiminlyönnin ja vahingon välillä on oltava syy-yhteys. Lisäksi valiokunta on tehnyt edellä mainittuun momenttiin kielellisiä korjauksia.

Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin valiokunta on muotoillut uudelleen siten, että valtioneuvoston takautumisoikeuden syntymisen edellytyksenä on vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukainen vahinkovastuu. Tämä merkitsee sitä, että vahinkovastuu laajenee koskemaan myös sopimukseen perustuvaa vastuuta. Näin ollen vastuuperusteina tulisivat kysymykseen lähinnä tahallisuus ja tuottamus, niin sanottu isännänvastuu ja

vaarantumisvastuu sekä sopimukseen perustuva vastuu. Lisäksi valiokunta on kirjoittanut uudeleen selkeämpään muotoon saman pykälän 2 momentin. Takautumisoikeuden käyttämisestä voitaisiin luopua valtioneuvoston päätöksellä kokonaan tai osaksi, jos vahinkoa ei ole aiheutettu tahallisesti. Takautumisoikeuden käyttämisestä voitaisiin siis luopua, mikäli vahinko on aiheutettu tuottamuksellisesti tai vahingonkorvausvelvollisuus perustuu niin sanottuun ankaraan vastuuseen ja takautumisoikeuden käyttäminen harkitaan

vaaran vahingonaiheuttajan varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomaksi.

Valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet myöntää valtioneuvostoa myös laissa säädetty edellytykset täyttävälle pienehköille näyttelyille.

Valtiovarainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

taidenäyttelyiden valtioneuvostosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Valtioneuvoston toimivaltuus

Näyttelyesineelle aiheutuneet vahingot korvataan valtioneuvoston perusteella vain siltä osin kuin vahinkoa ei saada korvatuksi vakuutuksen tai muun vakuuden perusteella.

3 ja 4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

Korvattava vahinko

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Mikäli vahingot ovat aiheutuneet siitä, ettei 4 §:n 1 momentin nojalla asetettuja ehtoja ole noudatettu, ei korvausta makseta, ellei korvauksen epäämistä harkita kohtuuttomaksi tai valtioneuvosto muusta erityisestä syystä päättää korvauksen maksamisesta.

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

6 §

Valtion takautumisoikeus

Vahinkoa kärsineen oikeus vahingonkorvaukseen muulta vahingosta vastuussa olevalta kuin näyttelyn järjestäjältä siirtyy valtioneuvoston perusteella suoritettavaa korvausta vastaavalta osalta valtiolle sinä päivänä, jolloin opetusministeriö päättää vahingon korvaamisesta valtion varoista. Takautumisoikeuden käyttämisestä huolehtii opetusministeriö.

Takautumisoikeuden käyttämisestä voidaan luopua valtioneuvoston päätöksellä kokonaan tai osaksi, jos vahinkoa ei ole aiheutettu tahallisesti ja takautumisoikeuden käyttäminen harkitaan vahingonaiheuttajan varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomaksi.

7—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja Muurman, jäsenet Ajo, Alppi, Impiö, Joutsenlahti, Linna, Malm, Mäki-

Hakola, Pohjala, Rosnell, Rönnholm, Surakka, Sutinen, Tenhiälä, Tikka, Tuovinen ja Vainio sekä varajäsenet Jokela, Mattila ja Vepsäläinen.